

Groenlingen op strandbezoek

Strandplanten zijn voor hun verspreiding afhankelijk van de zee. Hun rijpe vruchten of zaden liggen onder of vlak bij de plant te wachten op hoogwater om verspreid te worden. Dit kan riskant zijn als er ook zaadeters op de kust zijn.

Tekst & foto's Gerhard C. Cadée

Het Ceres-strandje langs de Waddenzee tussen het Horntje en Oudeschild is ontstaan na het in 1964 op deltahoogte brengen en rechttrekken van de dijk. Een geliefd zwemplekje van voor die tijd, genoemd naar de boerderij Ceres die daar vlakbij staat, ging hiermee verloren. Als polder Ceres werd het een deel van Texel. Buitendijks groeit gestaag weer een nieuw strandje. Regelmatig kijk ik hier naar de ontwikkelingen. Het ontvangt zand van het ervoor liggende wad en om het verstuiwen van dat zand langs en over de dijk tegen te gaan plaatste men riet en rijshout. Sindsdien is hier nu zelfs sprake van enige duinvorming vóór de asfaltdijk met biestarwegras, helm en zandhaver. In het aanspoelsel meegevoerde drijfzaden en -vruchten zorgen ervoor dat er ook allerlei typische aanspoelselplanten zijn gaan groeien, zoals zeepostelein, zeeraket, zeebiet en zeekool en sinds kort ook blauwe zeedistel en zeewolfsmelk. De vegetatie ontwikkelt zich

steeds meer tot een typische zeereep-associatie. Alhoewel op het Ceres-strandje mensen lopen, zonnen, zwemmen, kitesurfen en hun hond uitlaten, zag een bontbekplevier in 2016 toch kans hier te broeden en jongen groot te brengen! Vanwege mijn interesse voor drijfzaden en -vruchten maakte ik vorig jaar op 22 september foto's van rijpe zeeraketvruchten (hauwtjes) die onder en rond de planten terecht gekomen waren. Ze liggen daar in afwachting van het eerstkomende hoogwater dat zal zorgen voor hun verspreiding. Zij hebben een kurkachtige wand die een goed drijfvermogen geeft. Als het zaad droog is, ligt het los in de vrucht, in een met lucht gevulde holte¹. Als drijfvruchten zijn ze hier aangespoeld en ontkiemd. De vruchten kunnen wel maanden blijven drijven en de zaden erin behouden hun kiemkracht. Darwin deed daar al proeven over² en bij een experiment werd aangetoond dat vruchten van de zeeraket die veertig dagen in zeewater waren geweest, nog 65 procent kiemkrachtige zaden hadden³. Maar, zolang de

vruchten nog niet drijvend worden afgevoerd, liggen ze op de grond onder of nabij de plant en zijn ze blootgesteld aan mogelijke zaadeters, onder andere muizen, die de vruchten open knagen. Dat heb ik bij Ceres nog niet waargenomen, maar wel op de Hors op Texel.

Groenlingen op bezoek

Begin oktober 2015 zag ik enkele groenlingen foerageren op het Ceres-strandje. Het werden er de volgende dagen meer, tot wel vijftien à twintig. Daarna nam hun aantal geleidelijk af en eind oktober waren zij weer verdwenen. Wat vonden zij hier te eten? Het was duidelijk dat ze hier in ieder geval zeeraketzaden aten. Je kon ze zien 'kauwen' op de vruchten, de schilletjes lieten ze vallen en de zaden consumeerden ze. Onder de planten verschenen steeds meer lege schillen van de zeeraketvruchten. Toen de groenlingen verdwenen waren, lagen er nauwelijks meer hele vruchten onder! Nu is zeeraket enigszins voorbereid op zo'n verlies; enkele grotere vruchten bestaan uit twee delen ieder met

Kauwende groenling. Foto: René Pop

Bloeiende zeekool, Ceres-strand, 27 mei 2015

Nog hele zeeraketvruchten onder plant, Ceres-strand, 22 september 2015

Gekraakte zeeraketvruchten, Ceres-strand, 17 oktober 2015

Hele zeekoolvruchten, Ceres-strand, 23 oktober 2015

Muizen spoor bij aangevreten zeeraketvrucht, Hors, september 2016

één zaad, alleen het buitenste deel breekt af, het andere blijft aan de bloeistengel zitten. Deze hadden de groenlingen niet gegeten en het voortbestaan van de zeeraket – een eenjarige plant die elk jaar weer uit zaad ontkiemen moet – leek verzekerd.

Ik mat de diameter van een honderdtal zeeraketvruchten die groenlingen hadden gekraakt. Deze varieerden in dikte van 3,0 tot 5,7 millimeter, met een gemiddelde van 4,5. Dat past kennelijk goed in de snavel van een groenling. Ze zijn van dezelfde dikte als zonnebloempitten die groenlingen op onze voertafel kapot kauwen. De dikte van vijftig zonnebloempitten lag tussen de 2,9 en 5,8 millimeter met een gemiddelde van 4,2.

Zeekool

De verwante zeekool – net als zeeraket ook een kruisbloemige – maakt eveneens vruchten die dankzij een dikke kurkwand goed kunnen drijven. Na het bezoek van de groenlingen op het Ceres-strandje bleken de rijpe (zaadbevattende) zeekoolvruchten onder de planten echter ongemoeid gelaten. Deze zijn duidelijk dikker dan zeeraketvruchten; honderd zaadbevattende vruchten maten 6,1 tot 9,5 millimeter in diameter (gemiddeld 7,5 millimeter). Na wat beter zoeken vond ik ook gekraakte

zeekoolvruchten, maar die waren minder dan 6 millimeter dik (meest rond 3 millimeter), en alle vruchten van die grootte die ik zelf openmaakte bleken zaadloos. Groenlingen hadden dus vermoedelijk wel geprobeerd zeekoolvruchten te openen, maar moesten die met rijpe zaden laten liggen omdat die te dik waren.

Er is veel onderzoek gedaan naar het voedsel van groenlingen. In een uitgebreide lijst⁴ van gegeten zaden van klein tot

groot wordt zeeraket wel genoemd, maar geen zeekool; dat klopt dus. Grappig om te zien dat groenlingen zo'n nieuwe voedselbron ontdekken en hoe soortgenoten zich dan spoedig bij hen aansluiten.

Hoe zal het verder gaan?

Opvallend was wel dat er in 2016 slechts heel weinig zeeraketplantjes groeien op dit strandje. Zou het bezoek van de groenlingen toch funest zijn geweest voor de populatie? Of is het strandje minder geschikt geworden, minder stikstofrijk? Op de nabijgelegen Hors, op de zuidpunt van Texel, groeide zeeraket wel uitbundig. Het blijft interessant de ontwikkelingen op zo'n nieuw strandje te volgen.

Als de nu geplande dijkversterking van de waddendijk op dit deel van Texel doorgaat en er hier ter hoogte van de Prins Hendrikpolder aan de zeezijde een zanddijk komt, zal dit gevolgen hebben voor het Ceres-strandje. Ik ben benieuwd te zien hoe deze zanddijk begroeid zal raken en hoe de vegetatie aan de zeezijde zich gaat ontwikkelen. Mogelijk geeft het Ceres-strandje ons daarvan nu al een voorproef. <

Literatuur

1. Bouman, F. et al. 2000. Verspreiding van zaden. KNNV uitg., Utrecht.
2. Barret, P.H., 1977. The collected papers of Charles Darwin. Vol.1. Univ. Chicago Press, Chicago.
3. Ridley, H.N., 1930. The dispersal of plants throughout the world. Reeve, Ashford, Kent.
4. Glutz von Blotzheim, U.N., 1997. Handbuch der Vogel Mitteleuropas, Bd. 14-2, Fringillidae. Aula Verlag, Wiesbaden.

Uitsnede topografische kaart met de zuidpunt van Texel